

2. PISA: природничо-наукова грамотність / уклад.: Т. С. Вакуленко, С. В. Ломакович, В. М. Терещенко, С. А. Новікова. Київ : УЦОЯО, 2018. 119 с.

3. Дидактика физики: избранные аспекты теории и практики : коллективная монография / П. С. Атаманчук и др. Каменец-Подольский — Кишинев : Друкарня Рута, 2019. 360 с. DOI: 10.32626/978-617-7626-53-3/2019-336.

4. Атаманчук П. С. Інноваційні технології управління навчанням фізики. Кам'янець-Подільський : К-ПДУ, 1999. 174 с.

5. Ляшенко О. І. Якість освіти як основа функціонування й розвитку сучасних систем освіти. *Педагогіка і психологія*. 2005. № 1. С. 5–12.

■ АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Анастасія Сергіївна Волянюк,

викладачка кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти

Херсонського державного університету,

здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня

вищої освіти спеціальності 011

Освітні, педагогічні науки,

м. Херсон

avolianiuk@ksu.ks.ua

Війна в Україні внесла свої корективи у всі сфери життя, зокрема в систему освіти та організацію освітнього процесу. В Концепції «Нова українська школа» зазначено, що освітній простір має сприяти розвитку дитини та її мотивації до навчальної діяльності [1]. Однак у сучасних умовах освітній простір дитини не завжди є середовищем освітнього закладу. На сьогодні батьки мають право обрати формат навчання для своїх дітей, зокрема онлайн-формат, звичайне очне навчання або індивідуальне. Відповідно до цього перед вчителем стоїть завдання вплинути на мотивацію учнів у дистанційному або змішаному форматах,

зробити інформаційне середовище сприятливим та результативним, дібрати відповідні методи та прийоми підвищення рівня мотивації.

Результати опитування, презентовані освітнім омбудсменом С. Горбачовим, щодо вибору батьками формату навчання для дітей свідчать, що більшість батьків у 2022 р. обрали саме онлайн-освіту (62,5 % респондентів). Серед опитованих 25,1 % в серпні 2022 р. планували обрати очний формат освіти, однак на початку навчального року до офлайн-навчання доєдналися лише 13,8 % учнів. Причинами вибору дистанційного навчання серед батьків є небезпека перебування дітей в закладах у зоні бойових дій, страх за життя та здоров'я дитини під час бомбувань та обстрілів, перебування на тимчасово окупованій території [2]. На нашу думку, також важливим аспектом у виборі формату навчання є увага до психологічного стану дитини, від якого теж буде залежати вид стимулу та мотивування.

Однак навіть у таких складних та небезпечних умовах педагоги продовжують освітній процес. В Концепції НУШ зазначено, що «найважливіше завдання вчителя — підтримувати в кожному учневі впевненість і мотивацію до пізнання» [1]. Саме навчальна діяльність є провідною в молодшому шкільному віці, є продуктивною за умов наявності позитивного ставлення до освіти, пізнавальних інтересів у дитини. Діяльність педагога має бути спрямована на підвищення успішності учнів початкової школи, а отже, і на розвиток навчальної мотивації в цілому.

Мотивація учнів початкової школи до навчання є «складною, комплексною системою мотивів, цілей та мотиваційних установок» [3, с. 243]. Тому робота вчителя має бути комплексом методів та прийомів, спрямованих на підвищення рівня мотивації. Результатом формування навчальної мотивації є рівень шкільної успішності, що являє собою систему знань, умінь, навичок та бажання навчатись [4, с. 116].

Дослідниця О. Онопрієнко зазначає, що саме показник навченості є «критерієм результативності освітнього процесу» [5, с. 51]. За результатами опитувань, проведених авторкою, під час війни існує проблема забезпечення підручниками, що в свою чергу сприяє гальмуванню якості освітнього процесу та зниженню рівня успішності [5, с. 51]. Отже, від педагога в умовах війни вимагається додаткова робота зі створення навчально-методичних

матеріалів та пошуку нових способів зацікавити дитину, створити візуальні опори.

Дистанційне навчання в Україні неможливе без процесів цифрової трансформації, що вимагає додаткових матеріальних (техніка, інтернет, програмні продукти) та нематеріальних (уміння вчителів працювати з ІКТ) ресурсів. У Концепції цифрової трансформації освіти та науки на період до 2026 року [6] зазначено, що «українська система освіти і науки має зазнати докорінних цифрових змін та відповідати світовим тенденціям цифрового розвитку для успішної реалізації кожною людиною свого потенціалу» [6].

Сучасні дослідники визначають важливим напрямом цифровізації України під час війни допомогу зарубіжних партнерів [7, с. 872]. Цей аспект позитивно впливає на розвиток матеріально-технічної бази системи освіти, а отже, і на використання ІКТ, що є мотивуючим чинником в освітньому процесі.

Єдине освітнє середовище, що об'єднує учасників освітнього процесу, забезпечує ефективну їх взаємодію та збільшує кількість можливостей підвищення рівня мотивації. Отже, ці умови роблять цифрову компетентність обов'язковою для вчителя, а володіння засобами ІКТ надають можливості для опанування нових методів мотивування в освітньому процесі.

Тож актуальна проблематика розвитку мотивації учнів початкової школи охоплює питання дослідження мотиваційної сфери дитини в умовах війни, зважаючи на психологічний стан, а також питання системи методів та прийомів підвищення рівня мотивації в дистанційному форматі освіти, який у 2022 р. переважає в умовах війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція «Нова українська школа» / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%-20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 07.10.2022).

2. Скільки батьків виступають за очну форму навчання для дітей і чому. URL: <https://www.the-village.com.ua/village/children/kids-news/329155-skilki-batkiv-vistupayut-za-ochnu-formu-navchannya-ditey> (дата звернення: 06.10.2022).

3. Воляннюк А. Мотивація як фактор підвищення навчальної успішності молодших школярів. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені І. Франка*. 2020. Т. 1. № 27. С. 241–245.

4. Воляннюк А. С. Характеристика змісту і рівнів навчальної мотивації молодших школярів. *Актуальні проблеми фахової підготовки сучасного педагога* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Херсон, 2020. С.114–121.

5. Онопрієнко О. Результати вивчення досвіду організації освітнього процесу в початковій школі під час війни (контекст використання навчально-методичної літератури). *Проблеми сучасного підручника* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Київ : Педагогічна думка, 2022. С. 50–52.

6. Концепція цифрової трансформації освіти та науки на період до 2026 року. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2021/05/25/tsifrovizatsiigromadskeobgovorennya.docx> (дата звернення: 08.10.2022).

7. Цифрова трансформація освіти України в умовах війни для формування сучасних компетенцій / В. Антонюк та ін. *Modern research in world science : the 4th International scientific and practical conference*, Lviv, Ukraine, 2022. Pp. 870–877.

ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ
В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ:
ВИКЛИКИ, РЕАЛІЇ, СТРАТЕГІЇ

ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ: ВИКЛИКИ, РЕАЛІЇ, СТРАТЕГІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІV ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ВІДКРИТОГО
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО
ОНЛАЙН-ФОРУМУ

Київ, 27 жовтня 2022 року

Міністерство освіти і науки України
Національна академія наук України
Національний центр «Мала академія наук України»
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Інститут обдарованої дитини НАПН України
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
Кафедра ЮНЕСКО з наукової освіти
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України
Льотна академія Національного авіаційного університету
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Криворізький природничо-науковий ліцей
Громадська організація «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами»
Комунальний заклад «Рішельєвський науковий ліцей»
Херсонський політехнічний фаховий коледж
Державного університету «Одеська політехніка»
Кафедра професійної та вищої освіти
Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти»
Факультет іноземних мов Державного закладу
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ: ВИКЛИКИ, РЕАЛІЇ, СТРАТЕГІЇ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІV ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ВІДКРИТОГО
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО ОНЛАЙН-ФОРУМУ
(КИЇВ, 27 ЖОВТНЯ 2022 РОКУ)**

Київ
Національний центр
«Мала академія наук України»
2022

Рецензенти:

С. О. Довгий — президент Малої академії наук України, академік НАН України, академік НАПН України, доктор фізико-математичних наук, професор, м. Київ;

О. Є. Стрижак — заступник директора з наукової роботи Національного центру «Мала академія наук України», доктор технічних наук, доцент, м. Київ;

Г. В. Єльникова — голова ради громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», професорка Української інженерно-педагогічної академії, докторка педагогічних наук, м. Харків

*Рекомендовано Вченою радою
Національного центру «Мала академія наук України»
(протокол №10 від 24 листопада 2022 р.)*

I-66 **Інноваційні** трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії : зб. матеріалів IV Всеукр. відкр. наук.-практ. онлайн-форуму, Київ, 27 жовт. 2022 р. / за заг. ред. І. М. Савченко, В. В. Ємець. — Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2022. — 588 с.
ISBN 978-617-7945-04-7

Матеріали збірника репрезентують тези доповідей учасників IV Всеукраїнського відкритого науково-практичного онлайн-форуму «Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії», які присвячені осмисленню теоретичних і методичних принципів забезпечення результативної діяльності закладів освіти; проблем цифровізації освіти, шляхів та засобів формування ефективного віртуального простору для розв'язання актуальних освітніх проблем; питань трансдисциплінарних напрямів наукового мислення; векторів особистісного і професійного розвитку педагога, наукового потенціалу та перспектив впровадження STEM-освіти тощо. Тези доповідей зорієнтовано на узагальнення, систематизацію теоретичних положень, а також на впровадження їх в освітню практику, на використання інноваційних концепцій, застосування експериментальних розробок у процесі наукової та освітньої діяльності.

Матеріали форуму адресовано науковцям, учителям, здобувачам наукових ступенів, студентам, а також усім, хто цікавиться проблемами сучасної освіти в аспекті формування оптимальних умов для успішної самореалізації.

УДК [37.013:371.2]:001(082)

ХАРИТОНОВ В. М. Віртуальна мікроскопія — розвиток цифровізації навчання	376
ЦИГАНОК О. О. Практичні аспекти впровадження дистанційної форми навчання засобами цифрових освітніх платформ в умовах часткової евакуації здобувачів освіти та педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти	379
ЧЕТВЕРТАК Т. Ю. Цифрові протоколи до практичних занять з хімічних дисциплін для майбутніх асистентів фармацевтів	382
ЧУБАТА О. М. Віртуальний музейний простір як засіб розвитку обдарованої особистості	383
Наукова панель 8 ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО І ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ	387
БЛЯВСЬКИЙ С. М., ПОСТЕРНАК Н. О., ЯНІЦЬКА Л. В. Особливості застосування ігрових технологій навчання на практичних заняттях з медичної біохімії для формування практичних навичок у студентів спеціальності 222 «Медицина»	388
БРИЧКА М. П. Формування психологічної, операціональної та матеріальної готовностей учнів до ефективного дистанційного навчання	391
ВОЛЯНЮК А. С. Актуальні проблеми розвитку мотивації учнів початкової школи в умовах війни	394
ДЗЕВИЦЬКА Л. С., ДАЦЮК Т. К., МИРОШНИЧЕНКО Н. О. Використання платформи Moodle під час дистанційної підготовки майбутніх юристів в умовах війни	398
ЗОТОВА Л. М., НАЛИВАЙКО Н. А., НАЛИВАЙКО О. О. Моніторинг якості освіти в умовах вимушеного дистанційного навчання. Погляд студентства	402